

อนาคตประเทศไทย

ประเวศ วะสี
๑๔ ธันวาคม ๒๕๔๘

๑. การคุยกันเรื่องอนาคตประเทศไทยให้มากขึ้น

ขณะนี้มีการพูดคุยเกี่ยวกับอนาคตของประเทศไทยมากขึ้น หรือใช้คำว่าประเทศไทยหลังทักษิณ (Post Thaksin Thailand)

การมีการคุยกันเกี่ยวกับอนาคตของประเทศไทยเป็นเรื่องที่ดี เพราะเป็นการตระหนักรู้ว่าประเทศเป็นของเรา และเราทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของประเทศ ไม่ใช่เป็นเรื่องของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือใครคนใดคนหนึ่งคนเดียวเท่านั้น

ยิ่งคนไทยตื่นตัวคุยกันเรื่องอนาคตของประเทศมากเท่าใดยิ่งเป็นการดี และจะพบทางออกอย่างน่าอัศจรรย์

การเมืองไม่ได้มีแต่การเมืองของนักการเมืองเท่านั้น แต่ยังมีการเมืองของพลเมืองด้วย ถ้าการเมืองมีแต่การเมืองของนักการเมือง บ้านเมืองจะเข้าไปสู่สภาวะวิกฤตมากขึ้นเรื่อยๆ ต่อเมื่อการเมืองของพลเมืองเข้มแข็งเท่านั้นบ้านเมืองจึงจะปรอด

การมีการพูดคุยกันถึงอนาคตของประเทศมากๆ ก็จะเป็นการเคลื่อนไหวการเมืองของพลเมือง เพราะฉะนั้นมหาวิทยาลัยต่างๆ ประชาคม สื่อมวลชน องค์กรต่างๆ ควรจะมีการจัดให้มีการพูดคุยกันในเรื่องอนาคตประเทศไทย ให้เรื่องอนาคตของประเทศเข้าไปอยู่ในจิตใจของทุกคน และทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา ๗๖ ในรัฐธรรมนูญ

ในการพูดคุยกันถึงอนาคตของประเทศก็ควรจะมีการกำหนดประเด็น ถ้าประเด็นกระจัดกระจายเกินไปก็ไม่มีพลังในการขับเคลื่อน จึงควรพยายามกำหนดประเด็นร่วมเพื่อการเคลื่อนไหวจะได้มีพลังมากขึ้น

๒. ประเด็นที่ควรนำมาพูดคุยกัน

ต่อไปนี้เป็นประเด็นที่ควรนำมาพูดคุยกัน เป็นการนำเสนอเพื่อชวนให้คิดเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามนี้

(๑) การเมือง

เรามีรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๔๐ ที่เรียกว่ารัฐธรรมนูญเพื่อปฏิรูปการเมือง แต่กลับกลายเป็นว่ากลุ่มทุนขนาดใหญ่เข้ามายุ่งอำนาจการเมือง จนการเมืองกลายเป็นสิ่งที่เรียกกันว่า “ธนาภิการเมือง” (Money Politics) ซึ่งดูกำลังจะวิกฤต และกำลังมีการเสนอว่าควรมีการเขียนรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่เพื่อปฏิรูปการเมือง

ครั้งที่ ๒ คำถามคือว่าจะเขียนรัฐธรรมนูญอย่างไรจึงจะป้องกันกลุ่มทุนขนาดใหญ่เข้ามายึดอำนาจทางการเมือง และถ้ามีรัฐธรรมนูญดีจะมีกลไกอะไรที่จะดูแลให้มีการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ

(๒) เรื่องคอร์รัปชัน

ที่ระบอบหนักและมีหลายรูปแบบ และกำลังกัดกินประเทศให้หมดกำลัง ทำอย่างไรจะป้องกันและปราบปรามได้

(๓) โครงสร้างและทิศทางการพัฒนาประเทศ

โครงสร้างและทิศทางในการพัฒนาประเทศใน ๕๐ ปีที่ผ่านมา ทำลายประเทศให้อ่อนลง แต่มีผู้เข้าใจน้อย ถ้าไม่เข้าใจแต่เร่งพัฒนาไปอย่างเดิม จะทำลายประเทศมากขึ้น จึงควรต้องทำความเข้าใจถึง ‘โครงสร้าง’ การพัฒนาให้ดี สังคมก็เช่นเดียวกับโครงสร้างต่างๆ เช่น ดึกหรือพระเจดีย์ที่ฐานล่างต้องแข็งแรง ส่วนบนจึงจะขึ้นสูงได้มากและมั่นคง ฐานล่างของสังคมควรจะแข็งแรง และการพัฒนาข้างบนทุกชนิดควรจะเชื่อมโยงกับฐานล่าง ให้ข้างบนกับข้างล่างประคับประคองซึ่งกันและกัน

การพัฒนาที่ผ่านมาเป็นการให้ข้างบนและต่างชาติทำลายฐานล่างของสังคมให้อ่อนแอ เมื่อฐานล่างอ่อนแอสังคมทั้งหมดก็ต้องพังลง โครงสร้างและทิศทางการพัฒนาประเทศเป็นเรื่องที่ควรจะนำมาคุยกัน

(๔) ความยุติธรรม สิทธิมนุษยชน และสันติภาพ

สังคมจะสันติสุขได้ต่อเมื่อมีศีลธรรมพื้นฐาน คือการเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นคนของคนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน อันเป็นรากฐานของความยุติธรรม ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน สันติวิธี และสิ่งอันทรงคุณค่าอื่นๆ ประเทศไทยยังขาดศีลธรรมพื้นฐานนี้ จึงขาดประชาธิปไตยที่แท้จริง ขาดความยุติธรรม ขาดการเคารพสิทธิมนุษยชน มีการใช้ความรุนแรงอยู่ทั่วไปทำให้ขาดสันติภาพ เรื่องนี้จะทำอย่างไร

(๕) ความเป็นธรรมทางสังคม

ความเป็นธรรมทางสังคมเป็นบ่อเกิดของความร่มเย็นเป็นสุข เป็นเครื่องมือและเป้าหมายของการพัฒนาสภาพความเป็นธรรมทางสังคม เป็นอย่างไร ดีขึ้นหรือเลวลง จะต้องทำอย่างไร

(๖) การศึกษา

ใครๆ ก็รู้ว่าการศึกษามีความสำคัญยิ่ง ถ้าระบบการศึกษาดีจะเป็นเครื่องมือแก้ไขปัญหาทุกชนิด แต่รัฐบาลดีใจที่ปัญหาการศึกษาไม่แตก จึงไม่สามารถแก้ปัญหการศึกษาได้ เรื่องนี้จะพูดคุยกันว่าอย่างไร

(๗) การสื่อสาร

ถ้ามีระบบการสื่อสารที่ทำให้คนไทยรู้ความจริงโดยทั่วถึงและถึงกัน ประเทศชาติจะดีขึ้นอย่างก้าวกระโดด แต่รัฐบาลดูเหมือนจะไม่เข้าใจหรือไม่จริงใจ ปลอมให้เรื่องการสื่อสารเป็นเรื่องหาประโยชน์กันจนละ และพยายามแทรกแซงสื่อมวลชน ควรจะคุยกันถึงระบบสื่อสารที่ดีและวิธีที่จะทำให้เป็นจริง

(๘) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๖ กำหนดให้รัฐส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย และในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ซึ่งเป็นกระบวนการประชาธิปไตย อันจะทำให้การเมืองมีคุณภาพ สร้างความถูกต้องเป็นธรรม แต่ดูเหมือนรัฐบาลจะไม่ได้ทำในข้อนี้ หรือกลับตรงกันข้ามคือพยายามลดทอน การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ทำอย่างไรประชาชนจะตื่นตัวมีส่วนร่วมทางการเมือง และมี กลไกอะไรบ้างที่จะส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

๓. เวทีนโยบายสาธารณะ: เปิดพื้นที่ทางสังคมและพื้นที่ทางปัญญาอย่างกว้างขวาง

มหาวิทยาลัยต่างๆ องค์กรสื่อมวลชน สมาชิกรัฐสภาและสังคมแห่งชาติ เครือข่ายประชา สังคมต่างๆ และองค์กรอื่นๆ ควรจัดเวทีนโยบายสาธารณะเพื่อให้มีการพูดคุยกันในประเด็นนโยบายต่างๆ ในหมวด ๕ ของรัฐธรรมนูญอันว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มีแนวนโยบายดี ๆ เป็นอันมาก ซึ่งถ้าได้ ทำจะเกิดความถูกต้องดีขึ้นในแผ่นดิน แต่ไม่ได้ทำหรือยังทำได้ยาก ควรจะศึกษาแล้วทำเป็นประเด็น เชิงนโยบาย นำไปสู่การพูดคุยกันในเวทีนโยบายสาธารณะ ก็จะทำให้เกิดความเข้มแข็งเชิงนโยบาย และเป็น รูปธรรมของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย

หากมีเวทีนโยบายสาธารณะในเรื่องและระดับต่างๆ เต็มแผ่นดินและเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย ก็จะเป็น เครือข่ายนโยบายที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมเป็นการเปิดพื้นที่ทางสังคมและพื้นที่ทางปัญญาอย่างกว้างขวาง ไม่ติดอยู่แต่ในมุมอำนาจอย่างเดียวซึ่งทำให้จมนุ่ม

จึงขอสื่อสารมาเพื่อให้เพื่อนคนไทยคุยกันเรื่องอนาคตประเทศไทยให้มากๆ เพราะจะนำไปสู่การ เปิดพื้นที่ทางสังคมและพื้นที่ทางปัญญาอย่างกว้างขวาง ไม่ตกอยู่ในโครงสร้างมรดกของการใช้อำนาจอย่าง เดียว
